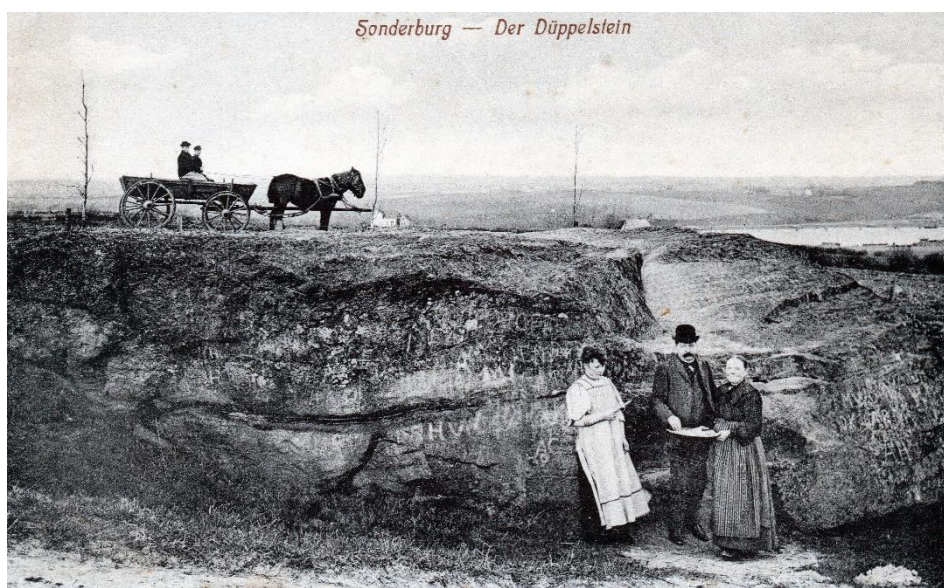

Dybbølstenen

Da man i sin tid skulle anlægge en ny vej på Dybbølbjerg små hundrede meter nordøst for Dybbøl Mølle skulle man finde et navn til gaden. Det var her ganske naturligt, at vejen skulle navngives "Dybbølsten" efter den høje sten af rød, storkornet granit, der lå på et fredet område vest for vejen.

Stenen var 8,8 meter lang, 6,7 meter bred og 2,7 meter høj, så den fyldte lidt i landskabet. Stenen skønnes at veje over 200 tons, men har tidligere været væsentlig større.

Det fortælles, at der har været holdt bal på stenen, og at stenen var så stor, at en hestevogn kunne vende på den.

Sønderjyllands største sten

Stenen stammer oprindeligt fra et af fjeldene i Norge eller Sverige, hvor den er blevet sprængt under istiden for mere end 15.000 år siden, og som vandreblok blevet slæbt ned til sin nuværende placering.

Som Sønderjyllands største sten har den altid vakt en vis opsigt. Da der indtil for omkring 150 år siden lå flere nu sløjfede gravhøje omkring stenen, er det nærliggende at tro, at stenen også har tjent kultiske formål.

Måske derfor var kirken interesseret i stenen, for i middelalderen lå stenen på et stykke jord, der tilhørte domkapitlet i Slesvig.

Sprængning af stenen

I 1760'erne, hvor udskiftningsbestræbelserne tog fart, var et par af præsterne på Angel blandt foregangsmændene til bl.a. at formidle lærebøger i sprængning af stene.

Dybbølstenen, Deggerstenen eller Barstenen, som den også blev kaldt led meget under dette.

Afhugningen fortsatte indtil slutningen af 1820'erne, hvor der alene til bygning af skolen sydøst for Mariekirken blev sprængt godt 35m³. Men takket være en indsats fra Dybbøl præsten Bonnic Andeas Bonnichsen og apoteker Schmidt fra Sønderborg blev stenen fredet af de danske myndigheder i 1830.

Men de tyske myndigheder, der overtog styret efter krigen i 1864, følte sig ikke bundet af de danske bestemmelser, og i 1906 kunne H.C. Hansen, der ejede grundstykket, som stenen stod på, sælge den for 90 mark til et stenhuggerfirma i Sønderborg. Firmaet ville hugge brosten af Dybbølstenen !!

Denne handel medførte et ramaskrig, ikke alene fra lokal side, men også fra det geologiske institut i Berlin og "Düreerbund" i Dresten. Amtmanden måtte tage affære, og man indledte forhandlinger med stenhuggeren. Han var villig til at sælge stenen for 800 Mark!!

Ved amtsrådets møde den 29. November 1906 vedtog man, at amtet skulle købe ikke blot stenen, men også det areal på 525 m², som stenen stod på.

Erhvervelsen kom til at koste amtet 1.709 mark. Den naturvidenskabelige forening i Hamburg ydede et tilskud på betingelse af, at stenen skulle ligge frit og ikke indhegnes af et gitter. Dermed var en seværdighed i Sønderborg-området bevaret.

Sagnene om Dybbølstenen

I ældre tid var der knyttet en del sagn til Dybbølstenen, her skal gengives tre:

Det sagn, som er det mest kendte, er om en kæmpe, der skulle have boet på Fyn. Kæmpen var oprørt over alle de kirker, der blev bygget. Men da hun så, at man i Broager var ved at opføre en bygning med to tårne, troede hun, at det drejede sig om en ridderborg. Først da kæmpen hørte kirkeklokkerne og kunne se korset glimte i solen, blev hun klar over sin fejltagelse, og hun kastede derfor en sten – Dybbølstenen – mod kirken. Men kræfterne rakte ikke helt, og stenen blev derfor liggende på Dybbøl.

Kæmpen forsøgte endnu en gang, men denne gang brast strømbeåndet, og den anden sten blev liggende i skoven "Lamberg Indtægt", som ligger ved Hørup.

Ifølge et andet sagn skulle der engang have ligget endnu en stor sten ved siden af Dybbølstenen. Men da en lokal kæmpe så, at kirketårnet i Kværn var højere end tårnet på kæmpens slot, smed hun en sten efter kirken.

Kværn er en landsby i det nordlige Tyskland, beliggende ved Flensborg Yderfjord (Gelting Bugt) i det nordøstlige Angel.

Kastet blev dog lidt for kort, og stenen blev derfor liggende et stykke fra kirken. Men jordrustelserne skulle dog have været så kraftige, at kirketårnet blev lidt skævt, hvilket det har været lige siden.

Endelig nævnes et tredje sagn, en rig og mægtig kæmpe på Als, der var velbevandret i troldom. Selv om hun var over 100 år, blev hun stadig kaldt den skønneste. Men hun havde en dårlig karakter, og hun var i det hele taget et arrigt kvindfolk! Da hendes elsker en dag hemmeligt forlod hende, blev hun så hidsig, at hun slyngede efter ham, og det skulle efter sigende være Dybbølstenen-

Ifølge en version af sagnet skulle et stykke af stenen være fløjet videre og landet på Tombøl Nørremark (mellem Bovrup og Felsted).

Tekst af Henning Mathiesen

Revideret 2023 af P.Werge

Tegning:

"Trold kaster sten"
Arkiv.dk

